



Til Oslo Politidistrikt v/Pål Gunnar Førsund
Fra Barneombudet v/Anders Cameron
Kopi
Dato 27.11.2017
Saken gjelder Rapport fra besøk i sentralarresten i Oslo 15.09.2017

Rapport fra Barneombudets besøk i sentralarresten i Oslo 15.9.2017

Elin Saga Kjørholt, Sanne Hofman og Anders Cameron fra Barneombudet besøkte 15.9.2017 sentralarresten på Grønland politistasjon i Oslo.

Pål Gunnar Førsund (leder for arresten) organiserte besøket på vegne av Oslo politidistrikt. I tillegg var representanter for arrestforvarerne, barnevernvakta og påtale til stede.

Forberedelser

I forkant av besøket gikk Barneombudet gjennom saksdokumentene til de ti siste mindreårige som var satt inn i politiarresten. Sakene er oppsummert i eget dokument.

Oppsummering av besøket

Besøket kan deles i to. Del én var en orientering/dialog om arbeidet med mindreårige i arresten. Del to var omvisning i arresten.

Informasjonen i denne rapporten er basert på den informasjonen vi fikk i møte med leder for arresten, påtalejurist ved Oslo politistasjon, ansatte i arresten og ansatte ved Barnevernvakta og i forbindelse med omvisningen. Vi møtte ingen mindreårige innsatte i arresten.

Orientering om forholdene for mindreårige i arrest

Antallet mindreårige i politiarrest på landsbasis har gått ned de senere årene (343 innsettelser i 2016), det samme har antallet mindreårige i sentralarresten i Oslo. I 2016 ble totalt 120 mindreårige satt i arresten i Oslo. Ingen av dem over 48 timer. Per 15.9. hadde 105 mindreårige vært innsatt i arresten så langt i 2017. Ingen mindreårige hadde sittet over 48 timer, 14 hadde sittet i mer enn 24 timer. De fleste (60 per 15.9.2017) mindreårige er i arresten i mindre enn 12 timer.

Ca 10 % av de innsatte er jenter. Dette tallet har vært stabilt over tid. Arresten ønsker å gi alle likeverdig behandling, uavhengig av hvem de er.

Tvangsmidler: Det er kun celle som blir benyttet – fastlåsing, håndjern og annet benyttes ikke etter at man er satt inn i arresten.

Sikkerhet og personlige eiendeler: Alt av snorer, lisser og belter og annet som kan brukes til selvsykning blir inndratt. Selvsykning er et stort problem. Enkelte ganger blir madrassen fratatt innsatte som bruker den til å blokkere kameraet. Klær kan også bli inndratt når de blir brukt til å forsøke å kvele seg selv. De som blir fratatt alle klærne får utdelt rivesikre klær.

Tiltak når mindreårige settes i arresten: Verge skal varsles – ofte er det noe som gjøres av påtale, eventuelt i forbindelse med avhør. Det må gjøres vurderinger med tanke på bevisforspillelse før verger varsles. Mindreårige innsatte får ikke mulighet til å snakke med foreldre/verge på telefon selv. Innsatte i arresten får tilbud om en lufting per døgn, dusj en gang og tre måltider i døgnnet. Alle mindreårige får tilbud om kompensierende tiltak for å gjøre oppholdet i arresten mindre belastende. Tiltakene er lesestoff og mulighet for ekstra lufting når kapasiteten tillater det. De kan også få besøk



hvis ikke dette er i strid med vilkårene. De får også så mye mat de ønsker. Alle som settes i arresten får tilbud om «den gode samtalen» der en arrestforvarer spør om det er noe de trenger eller om det er noe de ansatte i arresten kan gjøre. I samtalen får de også mer informasjon om hva som skjer mens de er i arresten og mulighet til å si fra om det er noe de vil snakke om.

Mange av de mindreårige som kommer inn er svært slitne og ønsker å slappe av eller sove. De som er i arresten over tid er vanligvis involvert i alvorlige straffesaker, og de fleste i denne gruppen er en del utenfor cellen i forbindelse med avhør og annet.

Barneverntjenester: Når en mindreårig settes i arrest, skal barnevernvakta varsles. De får vanligvis beskjed med en gang, men det kan forekomme at det tar tid før barnevernvakta varsles. Det skal også ha forekommet at barnevernvakta ikke har blitt varslet om at mindreårige er satt i arrest. Barnevernvakta gjør en vurdering av om de skal møte den mindreårige eller ikke. Det ble understreket at barnevern og politi har ulike samfunnsoppdrag – barnevernet skal iverksette tiltak for å ivareta barnets beste, politiet skal beskytte samfunnet mot kriminalitet. Barnevernvaktas viktigste oppgave når en mindreårig plasseres i arrest, er i første omgang å vurdere om den mindreårige skal plasseres etter bvl. § 4-25 fordi han/hun er til fare for seg selv. Ut over dette ønsker barnevernvakta i størst mulig grad å være tilgjengelig. Mange mindreårige innsatte er kjent for barnevernvakta fra før. Mange takker nei til kontakt med barnevernet, ofte fordi de er slitne.

Vi diskuterte også *tilgjengelige alternativer til arrest:*

- a. Psykisk helsevern – de som skal inn i psykiatrien må først vurderes på legevaktt. Det at ting tar tid og må vurderes to steder er utmattende for mange. Likevel er det en del som overføres til psykiatrien. De aller fleste er i psykisk ubalanse, men mange er ikke «syke nok» til å bli lagt inn. Barnevernvakta opplever at det mangler tiltak for mindreårige med psykiske helseproblemer. Det hadde vært ønskelig med bedre tiltak for barn som trenger både psykisk helsehjelp og oppfølging fra barnevernet, men som ikke fullt ut oppfyller kriteriene for akutt plassering etter lov om psykisk helsevern eller barnevernloven.
- b. Barnevern – Barnevernvakta vurderer akutt plassering når innsatte er til fare for seg selv. Ut over dette finnes det ikke hjemmel eller tiltak som passer til målgruppen. Asker og Bærum har ikke døgnåpen barnevernvakt. Dette er et problem for barnevernvakta i Oslo, som ikke kan iverksette tiltak overfor barn utenfor Oslo kommune.

Om planlagte pågripelser: Barneombudet hadde et konkret spørsmål knyttet til behovet for bruk av arrest i forbindelse med planlagte pågripelser. Vi spurte også om hvorfor vi har fått informasjon om at planlagte pågripelser er utført på skolen i skoletiden. Svaret vi fikk var at slike pågripelser er ofte besluttet lokalt på stasjonene som etterforsker saken, det var derfor vanskelig å få svar på dette i forbindelse med dette besøket.

Omvisning/fysiske forhold

Vi ble vist celle, lufteområde, dusj og besøksrom/advokatrom. I tillegg ankomst/mottakelse og utgang. Det finnes også en polstret celle som ikke er god nok per i dag, denne er ikke i bruk. Fellesområder og celler er videoovervåket, men akkurat hjørnet ved toalettene er ikke overvåket. Dusjene er ikke kameraovervåket. På hver celle er det calling på veggen som også er en musikkavspiller.

Vi ble orientert om flere endringer som er gjort, blant annet har man for noen år siden fjernet muligheten til å låse fast personer i rekkverk ved ankomst.

Barneombudet har ikke kompetanse til å vurdere de fysiske forholdene ut over det helt overflatiske, men vi la ikke merke til noe som vi ser grunn til å bemerke her, utover at forholdene i arresten generelt ikke er egnet for barn.



Oppfølging og anbefalinger

Barneombudet fikk inntrykk av at de ansatte i arresten og ellers i politi og barnevernvakt hadde høy bevissthet om viktigheten av å ivareta mindreårige innsatte på en god måte. Det er også positivt at antallet mindreårige innsatte har blitt redusert de siste årene.

Anbefalinger fra Barneombudet til Oslo Politidistrikt:

- Politiarresten er i utgangspunktet ikke et egnet sted for barn. Politidistriktet bør fortsette arbeidet med å forebygge at barn plasseres i arrest, og arbeide for at sittediden for mindreårige blir så kort som mulig. Mulige tiltak kan være å se på rutiner for planlagte pågripelser.
- De kompensierende tiltakene kan bli bedre og mer varierte. Utvalget av blader og bøker virket noe smalt og slitent, og det hadde vært svært ønskelig med noe annet enn lesestoff, slik som for eksempel TV på noen celler, selv om dette er kostbart på grunn av krav til sikkerhet.
- Selv om barnevernvakta rutinemessig skal varsles når en mindreårig settes i arrest, virker det som om dette noen ganger tar for lang tid. Det kan være grunn til å klargjøre denne rutinen og sørge for at alle ansatte er bevisst på varslingsrutinene.
- Pågripelser på skoler bør unngås når situasjonen ikke er akutt, både av hensyn til den som pågripes og av hensyn til andre elever. Dette er noe ledelsen i politidistriktet bør kommunisere tydelig til alle enhetene i distriktet.